

Sis documents del segle XVI

per Pere Vilàs Gil

Ara fa uns mesos arribaren a les meues mans cinc cartes i un informe, tots ells del segle XVI, que consider de prou interès com per dedicar una estona al seu estudi. Es tracta d'una part de la correspondència que les autoritats eivissenques varen mantenir amb aquelles de les quals depenien a la Península arran dels coneguts esdeveniments del dia 10 d'octubre de 1543 i següents, ja tractats per Isidor Macabich¹. Amb l'estudi i la comparació dels documents que serviren de base a Macabich i dels que ara han sortit a la llum, alguns sobre fets inèdits, arribarem al coneixement més exacte d'allò que va ocórrer realment. La dificultat de saber amb detall el que va passar aquell dia i els següents amb el desembarcament d'un grup de sarraïns a Santa Eulària es deguda al fet que les diferents persones que en aquell temps compartien l'autoritat a les nostres illes —governador, jurats i capità de les milícies—, informaven per separat i, tal com sol passar fins i tot en els nostres temps, contaven la missa segons el seu particular punt de vista, no sempre coincident. Malgrat això, sí que hi havia un assumpte sobre el qual, fins i tot sense posar-se d'acord, tothom venia a coincidir: la paorosa manca de mitjans per defensar-se amb un mínim de possibilitats si els atacants haguessin estat disposats a arrasar la ciutat —tal com feren a Maó (1535), Niça (1543) i Ciutadella (1558)—, a més de la patètica súplica de proveïments d'armes i municions, així com de gent experimentada.

Document número 1

Els jurats d'Eivissa a: Excel·lentíssim Sr. duc de Calàbria, capità general de S.M. en la ciutat de València.

Data: 15 d'octubre de 1543.

Font: Archivo General de Simancas, lligall 1703, E-K, núm. 27.

En català (transcripció de Joan Mari Cardona i de l'autor, text resumit).

Els jurats diuen que en la barca de Mallorca reberen cartes del virrei explicant que a aquella illa havien arribat i desembarcat més de trenta galeres de moros.

L'endemà, 11 d'octubre, 20 galeres, 3 galiotes i 1 bergantí desembarcaren la gent a Santa Eulària i feren mal en molt de bestiar, però els eivissencs, entre el mateix dia i el següent, feren presoners tres turcs i mataren un grec.

Sembla pel que han dit els presoners que aquestes naus són part d'una esquadra que és a Niça i Marsella i van a Alger per ordre de Barba-rossa, des d'on han de tornar a Marsella.

El dia 15, data de la carta, aquest estol ha passat a Vila on ha quedat fora del port sense desembarcar cap persona i llavors se n'ha anat a Formentera, concretament a s'Espalmador.

Els jurats pretenien comunicar això en una barca que havia de sortir el mateix dia pel preu de 10 ducats, però, després d'escrita la carta i a causa de no poder sortir pel temps contrari, els jurats en una postdata diuen que el dia 16 les galeres s'han apropiat tot el possible a la vila, han llançat molta gent a terra i han atacat el castell, el qual no han pogut rendir. El resultat del combat per part dels eivissencs solament és de dos

artillers ferits, però, això sí, han gastat la major part de la pólvora.

Demanen si se'ls pot enviar alguns bons artillers i municions, almenys un poc de pólvora i algun artiller en la mateixa barca, a més de la paga per als soldats.

Les galeres s'han retirat al lloc conegut per "el Carregador de la Sal".

Comentari:

La nota dels llibres d'Entrevéniments és més explícita. Els jurats a la seua carta no esmenten que en la incursió a Santa Eulària, que va arribar fins a Balàfia, Atzaró i Arabí, els sarraïns havien agafat tres o quatre dones i donen a entendre que potser fins i tot un home anomenat Antoni Torres, que era moliner. En canvi els jurats només diuen que feren mal en molt de bestiar. Els llibres d'Entrevéniments també donen el nom del capità turc, un tal Sallarys, a més del d'un nebot del mateix Barba-rossa. Coincideixen, això sí, en el nombre de baixes que experimentaren els turcs: tres presoners i un mort, de qui els jurats diuen que era grec. També coincideixen que una vegada tornats a embarcar, els sarraïns es presentaren davant Vila i llavors se n'anaren a Formentera, segons els jurats a s'Espalmador. El nombre de vaixells que prengueren part en l'operació varia segons qui ho conti: mentre que els llibres d'Entrevéniments parlen de 20 galeres i 3 galiotes, els jurats diuen que eren 20 galeres, 3 galiotes i 1 bergantí.

Aquesta carta, fins aquí, havia de ser enviada, juntament amb la

¹ Els llibres d'Entrevéniments. *Història de Ibiza*, III, pàgines 213-215.

ARCHIVO GENERAL
DE SIMANCA

Dipres fera la prelon y no podent
 enba pida la enera pto temps con
 hary vuy e son vuy del mesor,
 son vuydel las tres Olleras dela flomateni
 torle per que son pogades arosen dela vila
 y lampata molta gent enterra han romben
 tot lo e han pogut lo capell labile apon per
 Garcia Enayes. deu migim mal bon fer
 pako nuytan nob los dos myllor azules han
 posar flit e rotat las rales fora dela vila
 e la bona muprida d'aquep rapeli villa cylla
 tenen molta puyesien e dia bona suma dep
 e hauer ne despija ab aquep rombar la mofra
 con azules y rotat altres monyons com myllor
 hore las Olleras per son retyades vuy lo log qn
 fer pto pogay gner e pres ab aquep d'ener
 e ptois tot fa molta mofra

De. V. Ego. S.

200 June 9 Engr

D'esquerra a dreta i de dalt a baix: vista actual de la desembocadura del riu, amb la torre i l'església de Santa Eulària al fons (foto: Pere Vilàs Gil); arcabusser (s. XVI); l'església de Santa Eulària tal com era el segle XVIII (AGS plànol L1-10).

número 2, quan tot just l'esquadra sarraïna va salpar de davant Vila; però com s'ha pogut veure, el temps que feia era dolent i el vaixell contractat no va poder sortir. Tampoc està clar què va fer l'esquadra i on era des de la sortida de Santa Eulària fins al dia 15, que es va presentar a Vila.

Document número 2

El capità de les milícies Francisco Abel a: Excel·lentíssim duc de Calàbria, virrei i capità general del regne de València.

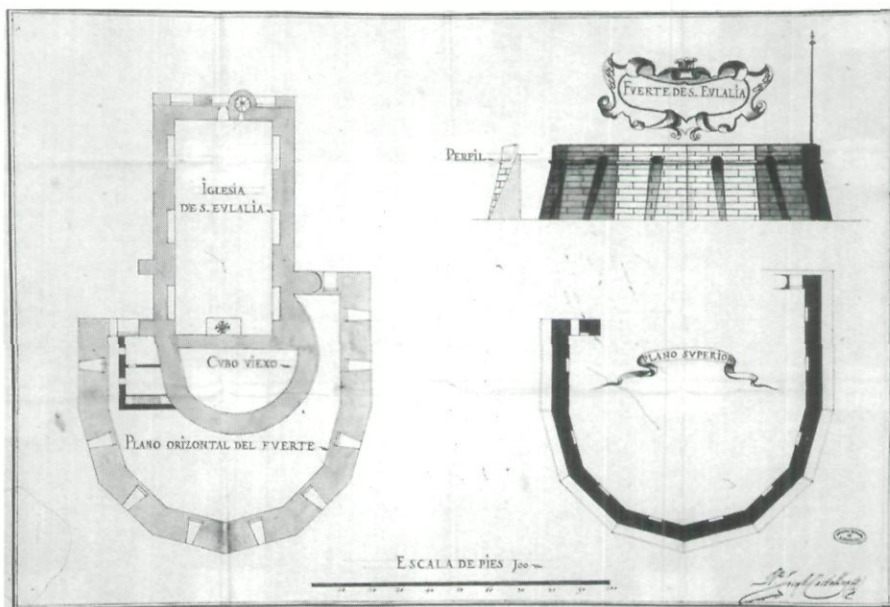
Data: 15 d'octubre de 1543.

Font: Archivo General de Simancas, lligall 1703, E-K, núm. 208.

En castellà (resum de l'autor).

Es tracta d'una carta enviada pel capità Francisco Abel abans de l'arribada dels turcs a s'Espalmador, després d'haver fondejat prop de Vila i, per tant, abans del desembarcament i del posterior atac a Vila del dia 16.

Diu que el dia 10, unes hores abans de pondre's el sol, arribaren 20 galeres i 4 fustes. El dia següent al matí saltaren a terra per fer aiguada i recórrer el quartó de Santa Eulària.

Quan es va tenir avís a Vila s'hi varen enviar 30 llauradors i 15 arcabussers solament per informar-se, diu ell, i els varen fer 5 morts i 6 presoners vius.

El cas va ser que es va aixecar un temporal, la qual cosa va obligar les galeres a salpar a fi d'allunyar-se de la costa, així que tots els turcs que eren a terra varen

córrer per embarcar-se abans que la sortida precipitada dels vaixells els deixàs abandonats, moment que varen aprofitar els eivissencs per carregar contra ells. En la precipitació de la fugida els moros deixaren totes les bótes que duïen i la major part de les cavalcadures. El capità es lamenta de no haver enviat més hòmens.

Vista actual des de les muralles. Al fons, el carregador de la sal i l'illa de ses Rates. (Foto: Pere Vilàs Gil.)

Una vegada interrogats convenientment, els presoners manifesten el següent: Que de Constantí noble havien sortit 110 galeres i 3 naus carregades de bescuit, les quals varen saquejar Rifols (?) sense haver pogut entrar al castell. D'allà varen passar a Marsella, on foren rebuts amb tots els honors per dos galeres de França. Una part de l'esquadra va quedar a Marsella i l'altra va anar a Toló. Al cap d'uns dies es varen ajuntar altre cop, a més de 25 galeres del rei de França amb 25 peces d'artilleria i molta munició, i varen anar a Niça. Els de la ciutat es varen refugiar al castell després d'uns dies de lluita que varen causar molts morts; les forces francoturques saquejaren la ciutat i, tot seguit, la cremaren. Un cop feta aquesta acció tornaren a Marsella i Toló. Preguntats qui era el cap de tan formidable flota, manifestaren que Barba-rossa, contractat pel rei de França.

A Marsella Barba-rossa va rebre unes cartes d'Alger i disposà que 20 galeres i 3 fustes anassin a Alger, per mor de trobar-se sense aprovisionaments a causa del corcò. Les ordres que tenien eren de no tocar terra, però el mal temps els ha fet anar a Mallorca i més tard a Eivissa.

També diuen que a Constantí noble ha quedat d'ostatge un fill del rei de França i que els objectius de l'esquadra per a aquest estiu són anar contra Messina o Gènova. Així mateix, també manifesten estar molt descontents amb el rei de França, de qui no han rebut més que un poc de bescuit. En aquest moment queden a Marsella 20 galeres turques i 25 de franceses.

La nit anterior (o sia, la del dia 14), mentre eren a terra a fer aigua, varen desertar dos mariners grecs, els quals varen confirmar tot el que els presoners turcs havien dit.

A continuació explica l'epísodi ja conegut del dia 15 consistent en el fondeig de les naus davant la vila (no repetim els fets perquè no varia en res el relat del capità respecte del dels jurats, ja explicat al document núm. 1). Diu que els 300 soldats de què disposa no es poden sostenir amb paraules, ja que, a causa de la misèria de la terra i que la collita dels anys passats ha estat molt dolenta, no els poden mantenir com altres anys havien fet.

Suplica que s'ordini al governador que en cas de necessitat mani als pagesos que entrin a Vila, ja

que l'experiència ha demostrat que dels 600 hòmens que es pensaven que tendrien de la part forana, no n'arribaren ni 100, la qual cosa va fer que entre els oficials s'encetàs una forta discussió.

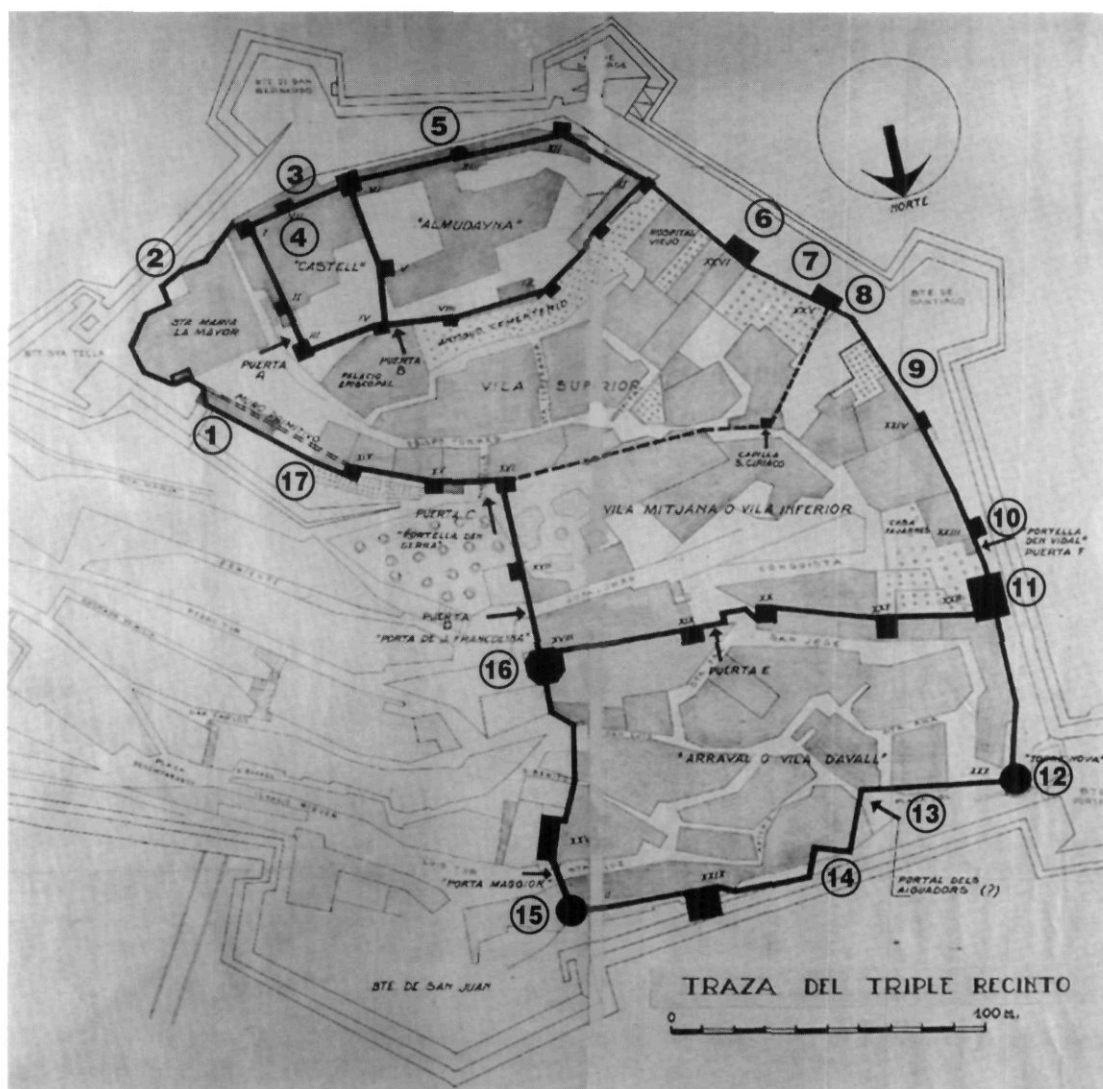
La població diu que si no hagués estat pels soldats tot s'haguera perdut a causa que les defenses són molt fluïxes.

Comentari:

El capità Abel encara introdueix un element més de confusió en el tema dels vaixells: diu que eren 20 galeres i 4 fustes. Precisa, en canvi, l'hora de l'arribada a Santa Eulària; tot i que no concreta gaire, diu que va ser "unes hores" abans de pondre's el sol, molt probablement dues o tres hores com a màxim, ja que optaren per no desembarcar fins al matí del dia següent, segurament perquè no volien que la nit els agafàs en territori enemic, on eren més dèbils.

Sí que informa sobre les forces que, des de Vila, es varen enviar cap a Santa Eulària de seguida que es varen assabentar de la presència de les naus sarraïnes. Una altra informació inexplicable és que se'ls haguessin infligit unes baixes de cinc morts i sis presoners, cosa que ni els llibres d'Entrevénements ni els jurats no mencionen.

Plànol de les muralles medievals, elaborat per Antoni Costa Ramon (*La triple muralla de la Ibiza árabe*), al qual s'han afegit els números corresponents als punts artillats.

Potser la part més important d'aquesta carta és la que dona informació sobre la formidable esquadra turca i francesa de la qual l'estol que va arribar a Eivissa s'havia separat.

Sorpren, això sí, que des del dia 11 al matí que varen desembarcar a Santa Eulària fins al dia 15 que es varen presentar a Vila haguessin passat gairebé cinc dies. Aquest fet fa pensar que la tropa enviada des de Vila va arribar amb molt de retard, puix que el capità diu que el combat principal va ser en el moment que els turcs embarcaven. Sent així no és d'estranyar que haguessin arribat tranquil·lament fins a Balàfia. També sabem la força militar de què es disposava a Eivissa en aquell moment (300 soldats) i les dificultats en les quals es va trobar a l'hora de reclutar gent de la terra per defensar la ciutat.

Document número 3

El capità Francisco Abel a: Excel·lentíssim duc de Calàbria, virrei i capità general en el regne de València.

Data: 16 d'octubre de 1543.

Font: Archivo General de Simancas, lligall 1703, E-K, núm. 211.

En castellà (resum de l'autor).

Diu el capità que 20 galeres i 4 fustes han arribat de Formentera dues hores després que sortís el sol. A ponent del Carregador de la Sal han desembarcat 2.000 turcs amb cinc banderes turques i una de francesa blanca. Aquesta tropa ha arribat a peu a la muralla amb dues esquadres. Una altra esquadra (500 hòmens) ha quedat al puig des Molins, de reserva. Les dues esquadres (1.500 hòmens) han donat la batalla, la qual ha durat cinc hores de rellotge. La batalla ha estat perduda pels turcs ja que molts d'ells han mort.

Tant els senyors com la gent del poble han quedat tan contents dels soldats combatents que s'han apressat a treure molt de pa i de vi de les seues cases.

Les bales de plom i metxa de pólvora que tenien han estat consumides en quatre hores.

Demanen urgentment més munició, perquè si no, diu que hauran de tirar pedres amb les mans. Fins a tal punt n'estan mancats que demanen que amb el vaixell que du la carta li siguin enviats un poc de pólvora i metxa perquè se n'han gastat ja tres quartes parts de la reserva que Don Bernardí (capità de les galeres) havia deixat a Eivissa en una visita anterior, de la qual cosa donarà fe el notari.

Insisteix en la demanda que els siguin enviats pólvora, municions i artilleria.

Comentari:

Com ja sabíem per la carta dels jurats del dia abans (document

núm. 1) i per Macabich, després de passar la nit a s'Espalmador els turcs desembarcaren devers ses Salines per atacar Vila; segons el capità Abel i els jurats va ser el dia 16, encara que el llibre d'Entreveniments diu clarament el 15.

Una vegada més la xifra d'atacants varia segons qui ho conti: els jurats no precisen el nombre d'atacants, però mentre que el llibre d'Entreveniments diu que eren un mil·lenar, el capità Abel parla d'uns 2.000, dels quals en quedaren uns 500 a les immediacions. Tampoc, segons sembla, utilitzaven el mateix rellotge, puix que el llibre d'Entreveniments diu que la batalla va durar quasi quatre hores i el capità parla de cinc. Pels jurats sabem que feriren dos dels millors artillers eivissencs i pels llibres d'Entreveniments que mataren un tal mestre Eloi Ferrer, a més de destrossar el retaule de l'església del Socors (que era a la Penya de Santa Llúcia).

D'altra part Francisco Abel diu que hi ha hagut molts de turcs morts, sense especificar més, mentre que els llibres d'Entreveniments diuen que en prengueren quatre o cinc i en mataren dos.

Sembla que, mentre la tropa anava a atacar la vila, les naus també s'aproparen, ja que els llibres d'Entreveniments diuen que les encertaren amb dues canonades quan eren a l'illa de ses Rates.

Document número 4

El capità Francisco Abel a: Llicenciat Pedro de la Gasca.²

Data: 19 de desembre de 1543.

Font: Archivo General de Simancas, lligall 1704, E-K, núm. 187).

En castellà (resum de l'autor).

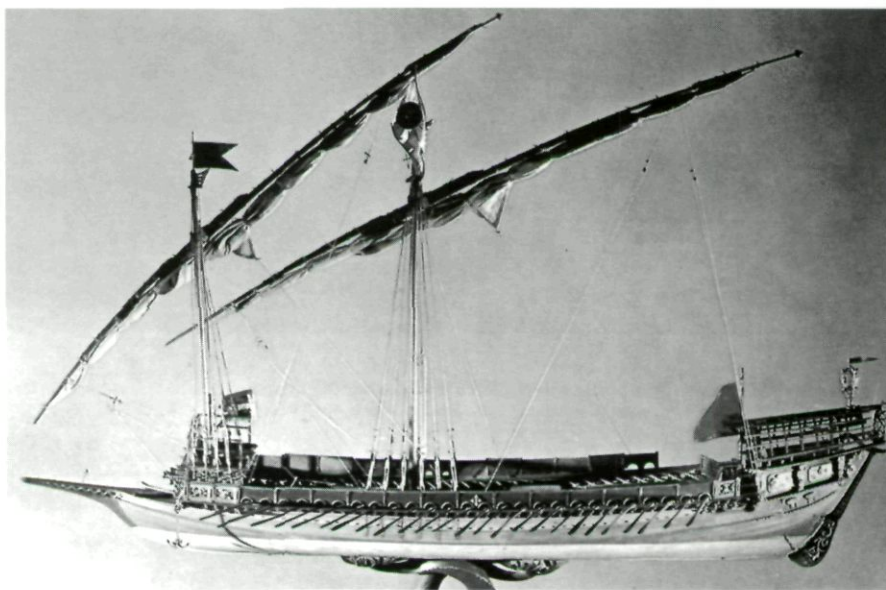
El dia 5 de desembre passat arribaren sis galeres dues hores abans de pondre's el sol i varen desembarcar al quartó del Rei.

El governador volia donar ordre de sortida a 25 arcabussers, però el signant diu que s'hi va oposar. Com que no hi havia més de sis o vuit galeres —sembla que al primer moment no tenien clar el nombre— acordaren enviar-hi 150 arcabussers, a més de la gent de la terra —sense dir quants en total—, ja que els va arribar la notícia que els sarraïns havien atacat l'església de Santa Eulària i la torre, defensada per unes 25 persones, la majoria dones. Quan arribaren les forces enviades des de Vila,

motiu podria estar en la qualitat de les terres de Santa Eulària i en el fet que els seus habitants fossin més benestants, alhora que les defenses òbviament eren molt més fluïxes que les de Vila.

Aquesta vegada fins i tot assetjaren l'església i la torre, cosa que suposa un grau més en la seua coneguda agressivitat, tot i que, conegut el costum del capità Abel d'exagerar les xifres que van a favor seu, hem de prendre amb totes les reserves el nombre d'atacants morts, com es veurà al document número 5.

Maqueta d'una galera del segle XVI.

l'enemic ja tenia minada la torre per tres parts.

Els que havien quedat a les galeres varen disparar amb una peça d'artilleria i desembarcaren més gent amb una bandera. Pels voltants de l'església i la torre annexa, però prop de la mar, hi va haver una batalla. Diu el capità que el gloriós Sant Nicolau —era el 6 de desembre, el seu dia— els ha donat la victòria, i també diu que, si no haguessin estat tan prop de la mar i de les galeres que varen afavorir l'enemic amb la seua artilleria, n'haguessin mort més de 200. Així i tot, quan saltaren a les proes de les galeres i fugiren, deixaren un centenar de morts entre negats i despenyats.

Comentari:

Sembla que els moros tenien alguna fixació en el lloc on els convenia desembarcar, perquè dos mesos més tard de l'última incursió encara hi tornaren. El

Document número 5

El governador d'Eivissa Joanot Salvat a: Sereníssim i molt alt Príncep S.N.³

Data: 15 de març de 1544.

Font: Archivo General de Simancas, lligall 1704, E-K, núm. 55.

En català (resum de l'autor sobre una transcripció de Fany Tur).

El governador comunica al príncep (més tard Felip II) que ha fet unes obres en la fortificació, especialment un cavaller que de les quatre parts de la muralla en defensa tres, a més de tota la part de la mar fins a la boca del port. Aquest cavaller té 204 xalls (?) de llarg i 52 d'ample. Demana l'artilleria necessària per a aquest cavaller ja que, de les poques peces que té, n'hi ha una d'inservible. També diu que ha arribat a Eivissa

3 S.N.: Senyor Nostro.

2 Pedro de la Gasca: Prelat i home d'Estat. Va tenir càrrecs importants a l'administració espanyola en temps de Carles I, fins que el rei el nomenà president de l'Audiència del Perú amb amplis poders. Des d'aquest càrrec va fer presoner, condemnà a mort i executà el rebel Gonzalo Pizarro.

NÚM	PEÇA	LLOC QUE DEFENSA
1	1 mig canó pedrer	El port i l'entrada
2	1 mitja colobrina 1 mig canó que tira ferro colat	Boca del port i mar cap a Formentera
3	1 mig canó que tira ferro colat	Boca del port, la mar i els Molins
4	3 esmerils en els seus cavallets	La mar i la boca del port
5	1 colobrina grossa 1 canó de bateria 1 mig canó que tira ferro colat 4 esmerils 1 bombardarda grossa de ferro	Mar
6	6 esmerils en els seus cavallets	Els Molins i la terra
7	4 esmerils en els seus cavallets	Els Molins de ponent i la terra
8	4 esmerils en els seus cavallets	Part de ponent
9	4 esmerils	La terra
10	1 tir de ferro (canó) sense rodes 3 esmerils sense cavallet 1 esmeril en el seu cavallet	Part de ponent i la terra
11	1 mig canó pedrer 1 bombardarda de ferro amb 2 servidors 1 falconet en el seu cavallet	Ponent i tramuntana, part de la terra i l'extrem del port
12	1 mig sacre (Torre Nova) 1 falconet de bronze	
13	12 esmerils en els seus cavallets	
14	1 peça de ferro colat (es carrega per la boca) 1 lombarda de ferro 1 esmeril gros de ferro 1 falconet de bronze en el seu cavallet	Ponent i mestral pel través
15	1 mitja bombardarda de ferro sense carro, posada en la tronera de la muralla 3 esmerils de ferro en els seus cavallets	Port i desembarcador
16	6 esmerils en els seus cavallets	Boca del port i part de la terra
17	8 esmerils en els seus cavallets	

TOTAL DE PECES

PEÇA	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	T
Mig canó pedrer	1										1							2
Mitja colobrina		1																1
Mig canó de ferro colat		1	1		1													3
Esmerils				3	4	6	4	4	4	4			12	1	3	6	8	59
Colobrina grossa					1													1
Canó de bateria					1													1
Bombardarda grossa					1					1			1					3
Tir de ferro										1								1
Falconet											1	1		1				3
Mig sacre												1						1
Peça de ferro colat de càrrega per la boca														1				1
Mitja lombarda															1			1
Total	1	2	1	3	8	6	4	4	4	5	3	2	12	4	4	6	8	77

LÈXIC D'INTERÈS

Colobrina: Peça d'artilleria llarga, de poc calibre i gran abast.

Esmeril: Peça més petita que la colobrina.

Falconet: Peça també més petita que la colobrina que es carregava per la recambra i era col·locada sobre una forquilla.

Bombardarda: Peça d'artilleria grossa, de gran calibre.

Lombarda: Sinònim de bombardarda.

Sacre: Peça que venia a ser 1/4 de la colobrina. Tirava bales de 4 a 6 lliures.

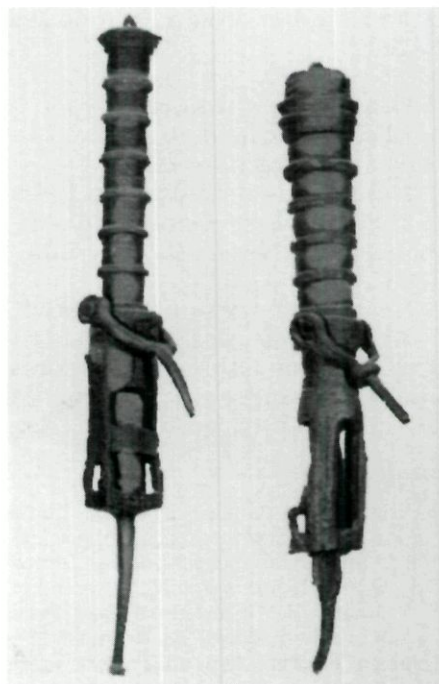
el pagador Martí Nunyo, pel fill del qual tramet el seu escrit.

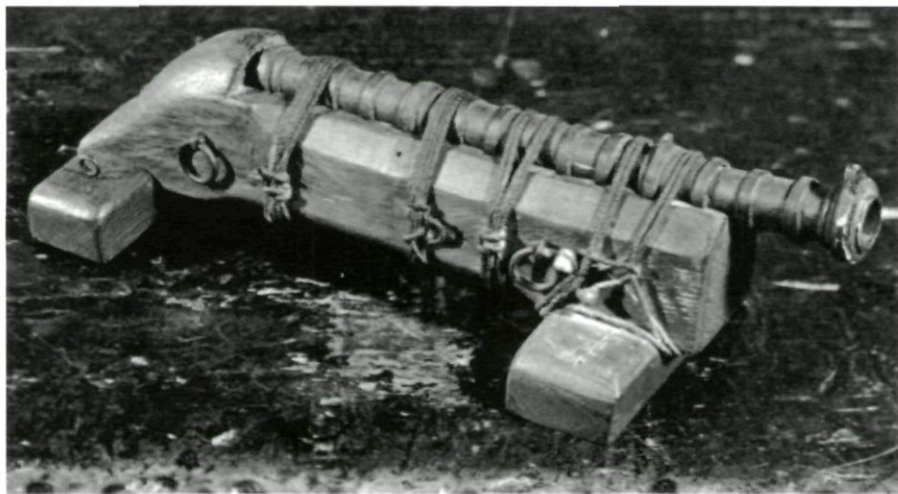
Suposa el príncep assabentat dels esdeveniments del dia de Sant Nicolau (6 de desembre), dia en el qual entre soldats i particulars mataren més de 70 turcs a Santa Eulària. D'aquell dia ençà no hi ha hagut altra novetat, però es diu que a Alger hi ha moltes galeres preparant-se per sortir a la mar.

Comunica que actualment hi ha a Eivissa un soldat anomenat Juan de Rojas, que ha estat alferes a Itàlia, casat amb una dona eivissenca. Aquest soldat, en absència de l'alferes d'aquí, va agafar amb molta eficàcia el comandament de l'operació militar contra els turcs desembarcats, fins al punt d'enfrontar-se personalment espasa en mà amb el seu capità i matar-lo, cosa que va fer més fàcil la victòria. El cas és que el pagador l'ha tractat com un simple soldat i Rojas no ha volgut cobrar cap quantitat tot esperant que el príncep li faci la mercè de retribuir-lo com a un oficial.

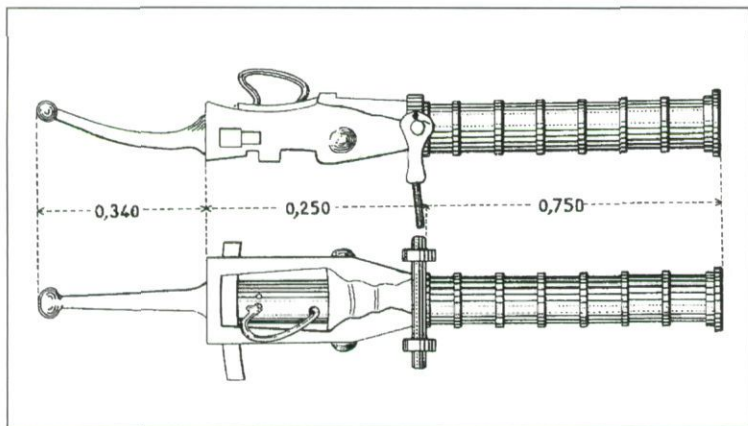
El governador diu que creu que a vegades les batalles les guanya o les perd un home tot sol i amb aquest valent soldat té l'esperança de fer moltes coses. L'anomenat Rojas volia anar-se'n d'Eivissa però el governador li ha pregat que es quedi, ja que

Colobrines del segle XVI.

Bombarda
del segle
XVI.

El
falconet era
una peça
més petita
que la
colobrina.

està segur que el príncep acceptarà els seus serveis com a oficial.

S'acomiada del príncep amb les fórmules de vassallatge de rigor.

Comentari:

Com ja hem vist pel document anterior, els turcs no varen escalar. Només uns dies després, el 6 de desembre, dia de Sant Nicolau, sis galeres tornaren a Santa Eulària, al lloc anomenat Mala Garba. Ho sabem pels llibres d'Entrevéniments citats per Macabich, però entre el relat dels llibres i el que fa el governador Joanot Salvat cinc mesos després, tot i que ambdós aclareixen algunes coses d'aquest episodi, introdueixen, com de costum, alguns elements de confusió: el governador diu que en la batalla que hi va haver mataren més de 70 turcs sense mencionar cap baixa del seu bàndol; el capità Francisco Abel (document núm. 4) diu que moriren un centenar de turcs; els llibres d'Entrevéniments només mencionen 25 o 30, morts, tots degollats, i afegeixen que, per la part dels eivissencs, morí el carnisser Llorenç Soldevila, a més del cavall de mossèn G. Orvai.

La tropa enviada des de Vila —segons els llibres, 200 hòmens entre soldats i gent de la terra—, era manada per un tal Juan de Rojas, que havia estat alferes a Itàlia i en aquell moment es trobava a Eivissa per haver-se casat amb la filla del picapedrer J. Cucarella. El motiu de la carta del governador va ser precisament el greuge que suposava per a aquest oficial pagar-lo com a simple soldat, especialment quan va tenir una actuació destacada. Aquest Juan de Rojas va restar a Eivissa; és un dels signants de l'informe que les autoritats varen fer el 1548 sobre l'estat de l'artilleria a les muralles (document núm. 6).

Document número 6

Data: 10 de novembre de 1548.

Font: Archivo General de Simancas, lligall 1707, E-K, núm. 202.

En castellà (resum de l'autor).

Aquest document és en realitat un informe sense cap carta d'acompanyament, per tant no sabem a qui va dirigir. La nostra

opinió, tot i que molt personal, és que aquell any la fortalesa no estava mal artillada, com ho havia estat el 1543 durant l'atac turc que va sofrir. D'aquí es dedueix que les súpliques de les autoritats eivissencs varen tenir ressò i en algun moment, entre octubre de 1543 i novembre de 1548, data de l'informe, va ser facilitada l'artilleria necessària. Encara que és veritat, com es veurà seguidament, que la majoria de les peces (el 76 %) són de petit calibre.

Aquest informe consta de vuit pàgines. El signen el lloctinent del governador (firma il·legible), el ja conegut Juan de Rojas, el qual apareix amb el grau de capità, i el pagador (firma il·legible); però diu que són també presents a l'acte els jurats i "altra molta gent", per la qual cosa, i veient que els jurats i el mateix governador escriuen en català, es pot deduir que és obra del capità Rojas, del lloctinent del governador o del pagador.

A fi de fer més gràfic el text d'aquest escrit hem preparat un quadre (pàg. 18) en el qual els punts artillats que s'hi esmenten estan numerats, numeració que es correspon amb la que hem traslladat sobre el plànol de les muralles medievals elaborat per Antoni Costa Ramon.

A més de l'artilleria esmentada en els quadres de referència, l'informe diu que es disposa del següent material:

100 quintars de pólvora de canó i lombarda, la meitat per refinar, en bótes i quarteroles.

18 quintars de salnitre per refinar.

4,5 quintars de pólvora d'arcabusseria en quatre bótes.

13 esmerils.

600 pilotes de ferro de totes les classes.

200 pilotes de pedra.

25 quintars de plom per fer pilotes.

1/2 quintar de metxa.

300 piques.

2 dotzenes d'arcabussos.

3 cisternes d'aigua molt grosses amb molta d'aigua.

També, segons el governador, el capità i els jurats, fan falta dos mitges colobrines reforçades que tirin lluny per al cavaller que és a l'esquena de l'església, a més de dos artillers ■